

Pod častnim pokroviteljstvom Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Pogovori 2023

Ti Pogovori so nastali v okviru prizadevanj, da v okviru predtakov festivala Seviqc Brežice še bolj povežemo razmišljanja umetnikov z vprašanji obiskovalcev. Podpirajo naša prizadevanja, da k razumevanju umetnosti in razvoju scene stare glasbe pristopamo bolj celovito.

Za svetovanje pri oblikovanju vprašanj se zahvaljujem Stanki Dešnik (Krajinski park Goričko), Vesni Vovk (Radio Slovenija) in Marini Žlender (Revija Glasna), dolgoletnim opazovalkam našega festivala in umetnikom Seviqc Brežice 2023, ki so se odzvali s svojimi odgovori: Izidorju Erazmu Grafenauerju, Mojci Jerman, Ani Juliji Mlejniki Železniki, Hiwote Tadesse, Lei Sušanju Lujo, Adrianu Alcaide, Carlesu Blanchu, Katarini Nagode, Martini Okoliš, Maruši Brezavšček, Fioni Kizzie Lee, Josetxuju Obregónu, Tadeji Pance, Borisu Šinigoju in Blažki Mraz.

Klemen Ramovš, oktober 2023

Kako izgleda vaš običajen dan, ko niste na potovanju?

Izidor Erazem Grafenauer: Običajen dan se začne ob sedmih, pol osmih, z zajtrkom, okoli pol devetih, devetih, pa se začnejo priprave na načrtovane projekte. To pomeni, da organiziram vaje, komponiram, pišem transkripcije in podobno. Dneve, ki jih preživim doma, izkoristim za samostojno vajo, se posvetim vzdrževanju tehnike na kitari, ki je osnova za vse ostale inštrumente, ki jih igram. Posebno pozornost posvetim tudi kakšni fizični aktivnosti, ki pomaga in preprečuje poškodbe zaradi prisilne drže pri igranju inštrumenta, kot tudi za psihično zdravje.

Mojca Jerman: Urniki glasbenika se zelo razlikujejo, glede na to ali si ravno sredi projekta, kjer si cel dan z doma, ali pa je tvoje delo v samoti, kjer se cele dni pripravljaš na projekte. Tako, da bi rekla, da običajen dan skoraj da ne obstaja. Če je le možno si rada privoščim mirno jutro, s skodelico kave in dnevnikom in nato ogrevalnimi vajami in lestvicami, preden se dan napolni z opravki.

Ana Julija Mlejniki Železnik: Kot samozaposlena v kulturi imam ponavadi razgiban in pester urnik, zato je vsak dan malo drugačen. Precejšen del dneva posvetim vadenju violine. Najraje (in najbolj učinkovito) delam tako, da si vadenje razdelim v več krajših sklopov (po približno eno uro) z daljšimi premori. V tem vmesnem času poskrbim za razno korespondenco, pisanje prijav, prošenj, programskih listov in podobno. Pogosto imam na urniku vaje z različnimi komornimi zasedbami, v katerih sodelujem (včasih tudi več na en dan), kar lahko zavzame dobršen del dneva. Ob sredah poučujem na Akademiji za glasbo v Ljubljani. Ne glede na moj trud se vedno znova znajdem pri delu tudi v poznih večernih urah - bodisi za računalnikom (samo še en tekst, samo še en e-mail), bodisi z violino v rokah (samo še tole skladbo preverim). Zelo sem vesela, če mi uspe, da grem čez dan na kak sprehod v naravo.

Adriana Alcaide: Meditiram takoj zjutraj, ko vstanem, nato pa si privoščim dober in zdrav zajtrk s čičerikinim kruhom in čudovitim japonskim zelenim čajem. Nekatere dni telovadam, druge dni pa grem na sprehod. Nato nekaj ur vadim violino, baročni repertoar in improvizacije. Pred kosilom opravim nekaj pisarniškega dela. Po kosilu rada stopim na svežo zemljo in začutim energijo in čistost, ki izhaja iz nje. Zvečer včasih poučujem, včasih nadaljujem z vadbo ali srečam kakšnega prijatelja ali družino. Večerja in nekaj branja po tem. Ponovno meditacija pred spanjem in zavest telesa.

Carles Blanch: Živim na vasi, Móra d'Ebre, uživam v miru, naravi in delam v svojih novih projektih kot solist in igralec na continuu. Poučujem tudi na konservatoriju Vila-seca v Tarragoni.

Maruša Brezavšček: Običajni dnevi so redki, si pa prizadevam, ob raznolikih obveznostih držati čim več strukture. Veliko odvisno od tega, kdaj so načrtovane kakšne vaje, če imam vmes kakšen "prost" dan, pa se po možnosti zjutraj lotim administrativnih obveznosti, popoldne se posvečam glasbenim vsebinam (interpretaciji, vadenju, raziskovanju) in zvečer sprostim, vadim, ali izdelujem jezičke za fagot, ki ga sicer tudi igram, čeprav ne v tem ansamblu.

Fiona Kizzie Lee: Sem tako izvajalka kot raziskovalka. Moj običajen dan obsega tako raziskovalno delo kot dejavnosti, povezane z nastopom. Nekaj ur učinkovitega jutranjega doktorskega dela: branje člankov, pisanje besedil itd. Nato redne vaje na več instrumentih. Tudi administrativne ure o snovanju in raziskovanju koncertnih programov, odgovarjanje na elektronsko pošto in organizacija vaj ter dejanske vaje z mojimi skupinami.

Josetxu Obregón: Dopoldne in popoldne običajno urejam pisarniške zadeve in vadim, medtem ko so moji otroci v šoli. Potem pa imam (upam, da) zvečer nekaj časa za družino.

Tadeja Pance: Dan se začne predvsem s skrbjo in obveznostmi do otrok, ki jih je potrebno peljati v šolo in vrtec, potem sledijo službene obveznosti. Ko končam s temi, je čas za osnovne ali bolj intenzivne pevske vaje. Popoldnevi so običajno tudi rezervirani za otroke (in morebitne njihove obveznosti ali le

preživljanje skupnega časa). Večeri pa so lahko prosti ali pa polni vaj (odvisno od projekta v katerem se trenutno nahajam).

Boris Šinigoj: Zajtrk, študij novih virov in vadba instrumenta, po kosilu poučevanje, zvečer družina in nočni počitek.

Izidor Erazem Grafenauer (SI), baročna kitara, klasicistična kitara

Cuerdas al pasado, Grad Brežice, 12.8.2023

Foto: Vesna Zednik

Kako izgleda vaše delo na instrumentu?

Izidor Erazem Grafenauer: Trudim se, da redno vzdržujem tehnično kondicijo, ki je osnova za vse stile, ki jih izvajam na kitari in sorodnih inštrumentih. Ker se ukvarjam z različnimi glasbenimi obdobji, to pripelje tudi do različnih vrst vaje, včasih je potrebno bolj skoncentrirana solistična vaja, včasih je potrebno več skupinskih vaj.

Mojca Jerman: Delo z instrumentom je delo neprestanega nadgrajevanja znanja, tehnike in pristopov k vadenju. Ko enkrat padeš v rutino in vadiš brez razmišljanja, obstaja velika možnost, da si nehal poslušati in napredovati v svojem igranju.

Hiwote Tadesse: Večinoma pričnem dan z majhnim ogrevanjem, ki mu sledi vaja v zagrebški filharmoniji. Delo vodje sekcij v orkestru je vsestransko. Poleg odgovornosti za kvaliteto igranja skupine in igranja solov pišem loke, komuniciram z dirigentom in drugimi vodji sekcij. Tisto, kar je zdi glavni del, to je igranje, je rezultat vseh teh dejavnosti, če te potekajo dobro. Vsak dan imam poslušanje, to je čas za vadbo. običajno se pripravljam na naslednji program, iščem interpretacije, berem o skladbah in skladateljih. Z leti se mi zdi bolj pomembno poslušati in brati ter iskati navdih kot ure in ure vaj. Tehnična vaja vas lahko pripelje daleč, ampak ključ za interpretacijo sta navdih in refleksija.

Adriana Alcaide: Rada vadam zelo počasi in zelo pozorno na svoje prste, glasbene fraze in lahkotnost telesa na vsaki noti, ki jo igram. Pasaže zahtevne tehnike združujem z lastno improvizacijo na violini in tudi petjem. Rada pregledujem različne tehnične aspekte, zelo pogosto uporabljam metronom in rada študiram repertoar komorne in orkestralne glasbe s partituro, da razumem, kaj je ob mojem lastnem delu smisel celotne skladbe.

Carles Blanch: Ker igram različna brenkala, teorbo, arhilutnjo, vihuelo in baročno kitaro, vsakemu inštrumentu namenim svoj čas. Odvisno od različnih programov, ki jih pripravljam v posameznem trenutku, posvetim več časa enemu ali drugemu. Moj cilj je, da se dobro izobražujem v tehničnih vidikih in razvijam svoj lasten edinstven zvok ter lastno ustvarjalnost.

Katarina Nagode: Zaradi usklajevanja umetniškega in pedagoškega dela z družino se trudim, da na inštrumentu vzdržujem konstantno kondicijo. To mi uspeva s pomočjo sklopov vaj za ton, intonacijo in tehniko, ki si jih prilagajam glede na to, kar v določenem trenutku najbolj potrebujem. Pred projektom se bolj resno posvetim koncertnemu programu in se z njim ukvarjam tako z instrumentalnega kot z glasbeno teoretičnega vidika. Ker igram različna glasbena obdobja, inštrumente vadim izmenjaje.

Martina Okoliš: Poskušam usklajevati vse ostale obveznosti z rednim vadenjem, ki je ključnega pomena za ohranjanje kondicije in izpopolnjevanje tehnike. Trudim se, da disciplinirano, vsakodnevno ohranjam formo z izborom tehničnih, prstnih vaj. Sledi vadenje programa, ki ga pripravljam z ansamblom ali solo skladbe. Veliko časa namenim interpretaciji. Iščem, eksperimentiram in se poskušam približati originalni zamisli, ki ji dodam osebni izraz. Pomembno mi je tudi mentalno vadenje, ko si v mislih vizualiziram posamezne elemente interpretacije ali celoto.

Maruša Brezavšček: Vadenje zame pomeni priložnost, da kar naprej raziskujem svoj instrument in preizkušam njegove meje in v njem iščem različne barve. Na tak način preizkušam tudi interpretacijske možnosti glasbe, ki se ji takrat posvečam. Kljunasta flavta je občutljiv instrument, na katerega vpliva vlaga, temperatura in igranje. Tako se med vadenjem učim prilagajati nanjo, poslušati in fleksibilno reagirati, namesto fiksirati način igranja. Za projekte z ansamblom Pampinea je pomembno, da se uigram in uglasim ušesa za pitagorejski intonacijski sistem, ki je snovan na čistih kvintah, in deluje ravno obratno kot pa renesančni sistem, ki bazira na čistih tercah.

Fiona Kizzie Lee: Sem multiinstrumentalistka, študirala sem tako kljunasto flavto kot srednjeveške in renesančne instrumente s tipkami. Ker v informacijah o izvajalskih praksah in konstrukcijah inštrumentov še vedno manjka veliko podrobnosti, velik del mojega dela na inštrumentih vključuje moje lastno raziskovanje in prizadevanje, da kaj več izvem o njih. Na primer, moje doktorsko delo o orgelskih tabulaturah 15. in 16. stoletja. To je tudi privilegij, ki ga imam pri izvedbi koncertnih programov, da lahko z različnimi inštrumenti povežem različno zvočnost. Na primer, ko smo se novembra 2022 udeležili London Early Music Young Ensemble Competition, sem v 20-minutnem programu igrala kljunasto flavto, portativ in flavto s tamburinom. Eden od sodnikov je komentiral, kako presenečeni so nad tako visoko stopnjo igranja na več instrumentov. Ta »wow-faktor« instrumentalne pestrosti nam je zagotovo pomagal, kot eden od mnogih dejavnikov, pri zmagi na tem tekmovanju.

Josetxu Obregón: Zelo odvisno od obremenitve, včasih pripravljam novo skladbo ali program, drugič pa prebiram glasbo za morebitne nove projekte, kar je fascinanten proces.

Tadeja Pance: Redno izvajam dihalne in sprostitvene ter meni najbližje upevalne vaje, ki mi najboljši pomagajo pri ohranjanju pevske kondicije. Bistveno se mi zdi kvalitetno oziroma pravilno izvajanje teh vaj in njihova konstantnost. Dalje sledi raziskovanje in študij posameznih potrebnih elementov, stila, teksta, ki se pojavi pri določenem projektu, v danem trenutku. Tudi dodatno izobraževanje, kadar je to potrebno.

Blažka Mraz: Ko se pripravljam na koncert, veliko časa posvetim načinu glasbene interpretacije posamezne skladbe, kamor spada razmišljanje o dinamiki, ornamentaciji, dihanju, fraziranju... pri tem se seveda trudim čim bolj približati avtentičnim izvajalskim praksam in hkrati v skladbo vnesti svojo interpretacijo. Veliko časa posvetim barvi zvoka oz. tona, ki ga s kljunasto flavto lahko oblikujem, kar je tudi eden od glavnih razlogov, da sem se odločila za ta instrument. Kljub temu, da ima kljunasta flavta nekatere omejitve na področju glasnosti in dinamičnih zmožnosti, pa je njen nežen, a hkrati poln, mehak in zaokrožen zvok tisti, ki prepriča s svojo subtilnostjo in preprostostjo.

Boris Šinigoj: Uglasitev, uvodna improvizacija za ogrevanje, študij repertoarja.

Ana Julija Mlejn timer Železnik (SI), violina

Cuerdas al pasado, Grad Brežice, 12.8.2023

Kako izgleda vaše delo z mladimi in kako dojemate njihov odnos do glasbe, kako jim jo posredujete?

Izidor Erazem Grafenauer: Mislim, da je glasba izjemno pomembna umetnost za vse generacije, od najmlajših do najstarejših. Seveda jo vsaka generacija razume po svoje, vendar se mi zdi najpomembnejše da se o glasbi čim več razmišlja in se jo razume v globljem smislu, ne samo kot na primer ambientalna glasba v avtu in podobno. Kot pedagog me vedno zanima, kako učenci, študentje glasbo razumejo, in večkrat na začetku na to sploh ne znajo odgovoriti. Zato je prvi cilj, da o tem začnejo razmišljati.

Ana Julija Mlejn timer Železnik: Najbolj tesen stik z mladimi imam na Akademiji za glasbo, kjer od letošnjega leta poučujem. Svoje poslanstvo vidim v tem, da mladim violinistom pomagam najti njihov lasten umetniški izraz - ko se glasbeniki približamo svoji notranji umetniški resnici, veliko lažje premagamo tudi tehnične in mentalne ovire. Poleg tega študente spodbujam k iskanju dobrih, učinkovitih rešitev problemov (menim, da so časi "brezglavega vadenja" minili, k vadenju je potrebno pristopati taktično).

Mojca Jerman: Mladi so izredno pomemben del publike in zmeraj je prav posebna izkušnja z njimi deliti resno glasbo. Predvsem, ker njihovi odzivi niso preračunljivi ali pod vplivom družbe – kaj se spodobi in kaj ne. Od njih dobiš tisto resnično reakcijo, ki ti pove, ali tudi sam dobro delaš. Sama imam stik z njimi predvsem prek raznih koncertov, ki se izvajajo po osnovnih šolah in privatnih koncertih za svoje nečake; me pa vedno dodatno motivira, ko v publikli vidim otroke in najstnike, da dam še več od sebe.

Adriana Alcaide: Čutim, da so mladi precej drugačni od naše stare generacije. Poskušam razumeti njihov način življenja in čustvovanja, da bi se jim lahko približala. Osredotočam se na način komunikacije, ki je skupen vsem nam: telesna odpornost, čustvene potrebe, osebnost, strahovi in osebni kompleksi. Moj glavni ključ je globoko poslušanje, ne le besed, ampak tudi reakcij, govornice telesa in neizrečenih stvari.

Carles Blanch: Poskušam jim približati repertoar stare glasbe na svež, kreativen in zabaven način, da vidijo vse, kar jim ta glasba daje.

Katarina Nagode: Pri poučevanju se trudim glasbo, še posebej staro glasbo, približati na otrokom primeren način. V pouk vključim zanimivosti iz obdobja, pokažem jim flavto traverso in nanjo zaigram, uporabljam zvočne in video posnetke ter druge vire. Opažam, da so mladi predvsem do stare glasbe zelo zadržani, predstavlja jim nekaj 'zastarelega, neotipljivega', vendar jih sčasoma pritegne in jo z veseljem izvajajo.

Martina Okoliš: Poučujem na treh različnih stopnjah glasbenega izobraževanja: nižji, srednji, akademski. Vsaka zahteva drugačen pristop. Najmlajši so zelo neobremenjeni in iskreni, hkrati pa tudi zelo dojemljivi za glasbo. Potrebno jih je na igriv in nevsiljiv način nenehno vzpodbujati, motivirati, da sledijo učnemu procesu. Na srednji stopnji so učenci bolj motivirani. Že samo dejstvo, da stare glasbe skorajda ne poznajo, jim vzbuja zanimanje. Sprejemajo nova znanja o obdobju, stilistiki, starih virih, zapisih. Počasi osvajajo in razumejo čembalistično tehniko igranja. Z interakcijo z ostalimi umetnostnimi panogami jim skušam vzbuditi pozornost, zanimanje in tudi raziskovanje. Podobne izkušnje imam na akademski stopnji. Mladi se navdušujejo nad staro glasbo. Navdih jim je lahko tudi lastna izkušnja s sodelovanjem v komornih skupinah, zboru ali orkestru. V zadnjih letih smo v Sloveniji doživeli kar nekaj študentskih izvedb kompleksnih baročnih del.

Maruša Brezavšček: Z ansamblom Pampinea smo junija odigrali otroško verzijo programa Fortuna v vrtcu v Potsdamu. Zanje nismo samo odigrali programa, ampak smo jim pripovedovali zgodbo o Fortuni, ki so jo potem naslikali, poleg tega so imeli priložnost žrebati, katero skladbo bomo odigrali kot naslednjo – podobno, kot bo to potekalo s kocko in (večinoma) odraslo publiko v Soteski. Veselilo nas je, da so otroci z veseljem poslušali in so nazadnje želeli celo ponovitev ene izmed skladb. Zdi se mi pomembno, da se kvalitetno glasbo ponudi v izobraževalnih institucijah in v vrtcih in upam, da je to eden izmed načinov, kako bi se čim bolj učinkovito ohranjal in gojil interes publike do glasbe.

Fiona Kizzie Lee: Pred kratkim sem imela priložnost, biti del javnih pogovorov in, da vodim predavanja in gostujoča predavanja o stari glasbi za mlade, od malčkov do zgodnjih najstniških let, do študentov. Pogosto se mi zdijo mladi manj pristranski glede stare glasbe, saj niso prejeli toliko glasbene izobrazbe, da bi staro glasbo obravnavali zunaj običajnega glasbenega kurikulumu in jo razumejo preprosto kot sestavni del glasbe.

Josetxu Obregón: Poskušam jih motivirati za poslušanje in spoštovanje glasbe ter kako pomembna je za človeštvo.

Boris Šinigoj: Uvodna sprostitev, spodbuda in navdihnjeno igranje

Mojca Jerman (SI), violina

Cuerdas al pasado, Grad Brežice, 12.8.2023
Ensemble Tacet (SI), Grad Bogenšperk,
16.8.2023

Kako načrtujete programski koncept?

Ana Julija Mlejnik Železnik: Dnevno se mi porajajo nove ideje za različne projekte. Nekatere med njimi potem kar vztrajajo v mojih mislih in sčasoma začenjajo dobivati konkretno podobo. Ko se pojavi prava priložnost (ali povpraševanje) pa se konceptu tudi bolj organizirano posvetim in premislim vse možne spremenljivke.

Mojca Jerman: Vse je odvisno za kakšen koncert gre. Včasih je poudarek na skladbah, ki si jih že dolgo želiš igrati – ki ti predstavljajo določen izziv, in potem okoli tega sestaviš program, ki se tematsko, stilsko ali pa samo atmosferično ujema z izbrano skladbo. Včasih se ti najprej utrne koncept in potem iščeš skladbe, ki bi ustrezale temu konceptu. Včasih se osredotočiš na obdobje ali stil in je to rdeča nit programa. Menim, da je to eden pomembnejših ustvarjalnih vidikov našega poklica in ima – vsaj pri meni – še veliko prostora za rast in raziskovanje.

Adriana Alcaide: Ko prisluhnem potrebam posameznega festivala ali selektorja, si zamislim, kaj želim izraziti ali prinesiti občinstvu, glavni namen tistega trenutka pa je komunikacija z ljudmi. To je odvisno od osebnega trenutka, v katerim živim. Potem razmišljam, katero obliko, kateri program, katerega skladatelj in na koncu, katera dela najbolje izražajo mojo glavno idejo, da jo lahko ponudim javnosti.

Maruša Brezavšček: S Fiono se včasih dobiva pri njej doma in na glas razmišljava, kakšne teme iz srednjega veka naju pritegnejo. Na takšnem obisku pri njej sva se pogovarjali, kako bi v temo Fortune lahko vključili tudi publiko. Ideja o kocki se je rodila pol v šali, ampak se je nazadnje uresničila, in to me zelo veseli, saj je moja kolegica Lene Lekše iz tega ustvarila atraktivno in stilsko umetnino.

Fiona Kizzie Lee: V glasbi srednjega veka je veliko ponavljajočih se in pomembnih tem. Na primer, velik del glasbe tistega časa prikazuje verske teme, dvorno ljubezen, smrt, a tudi veliko vsebin, ki zadevajo Fortuno. Upoštevati moramo tudi različne vrste nastopov in pričakovanja občinstva. Letos je Ensemble

Pampinea nastopil v Potsdamu v Nemčiji; avgusta pa bo nastopil tudi v Utrechtu in novembra v Londonu. Naše občinstvo je različnih starosti in prihaja iz različnih okolij, zato poskušamo svoje programe oblikovati tako, da so dostopni čim širšemu krogu in vključujejo lepe melodije, zanimivo polifonijo, pa tudi plese in skladbe s preprostimi ritmičnimi strukturami, ki si se prepletajo med sabo.

Josetxu Obregón: Zelo je odvisno od tega, ali gre za monografijo ali kakšna je ideja v ozadju. V primeru CelloEvolution sem zelo trdo delal pri ustvarjanju nekakšne »velike suite«, ki zavzema celoten koncert.

Boris Šinigoj: Raziskovanje in poglobljen študij historičnih virov.

Hiwote Tadesse (HR), viola

Cuerdas al pasado, Grad Brežice, 12.8.2023

Kje in kako zajemate ideje za oblikovanje koncertnega programa in s kakšnimi ovirami se srečujete?

Izidor Erazem Grafenauer: Koncertne programe včasih prilagodim publiki, včasih pa je to moj osebni program, ki ga želim deliti. Če gre za festival starejše glasbe, seveda brskam po idejah v glasbi določenega obdobja, vendar kljub temu želim dodati tudi svojo osebno noto. Tako je tudi z letošnjim programom, s katerim želim narediti povezavo s staro glasbo, ki je osnova za kasnejši razvoj flamenka, torej umetnost, ki mi je posebej blizu.

Ana Julija Mlejniki Železniki: Oblikovanja koncertnega programa se najpogosteje lotevam iz enega od dveh različnih zornih kotov. Pogosto si želim sodelovati s točno določenimi glasbeniki, kar pomeni, da program sestavljam "okrog zasedbe", torej iščem skladbe napisane za določene inštrumente in jih šele

potem poskušam povezati v celoto. Druga možnost pa je fascinacija in želja po izvajanju točno določenega dela, kar pomeni, da potem postavljam program okrog tega dela.

Mojca Jerman: Ideje zorijo povsod, če si odprt za njih. Lahko vzniknejo iz vsakdanjega življenja, ko bereš zgodovinske vire, ko obiskuješ razne galerije in muzeje, tuje dežele, lahko se porodijo v skladbah samih, ko v eni skladbi iščeš navdih za izvajanje neke druge. Ovire se pojavijo, ko je težko dostopiti do glasbene literature, drugače pa so predvsem časovne, saj je časa vedno premalo za realizacijo vseh idej in konceptov.

Adriana Alcaide: Včasih ugotovim, da glavna ideja, ki jo želim deliti, vključuje dela nekoliko drugačnih stilov ali zgodovinskih obdobj. Potem bodisi žrtvujem kakšen komad, da je vse v istem slogu, bodisi najdem med razlikami zdravo pamet in presežem zgodovinska obdobja. Včasih obstaja poseben repertoar, ki ga želim deliti z občinstvom, drugič pa je moj sprožilec pristen občutek o tem, kaj živim v svojem zasebnem življenju v tistem trenutku in poskušam najti repertoar, ki ustreza tistemu osebnemu občutku, ki ga želim izraziti.

Carles Blanch: Doma, v svojem vsakodnevnem miru. Včasih me ena skladba pripelje do druge. Ali pa morda branje in poslušanje glasbe, ali gledanje filma ali gledališkega predstave. Mnoge ideje pridejo znova in znova in so del mojega osebnega načina gledanja in občutenja glasbe, druge ideje pa se pojavijo nenadoma. Moja največja ovira je čas. Pogosto ne uspem vsega, oblikovati nove programe in delati z različnimi skupinami in tako nimam dovolj časa zase.

Fiona Kizzie Lee: Pogosto dobimo navdih iz umetnosti v srednjem veku. Takrat napisane knjige, nekatere slike, zgodovine (zgodbe) posameznikov, upodobitve tedanje narave – vse to nas lahko navdihuje pri snovanju koncertnih programov. Ena od ovir, s katerimi se pogosto srečujemo, je časovna omejitev – na primer, kot polfinalisti mednarodnega tekmovanja Van Wassenaer v Utrechtu, ki bo 30. avgusta, moramo izvesti 15-minutni program. Izziv je skrajšati izvirni 45-minutni program na 15 minut in v tem kratkem času povedati vso zgodbo in pritegnili pozornost občinstva.

Josetxu Obregón: Delo je vedno v teku in pomembno je ohraniti jasno predstavo, da mora biti program zanimiv z muzikološkega vidika, a tudi vznemirljiv za občinstvo.

Boris Šinigoj: Duh veje koder hoče: ideje se porajajo iz vzhodnega in zahodnega glasbenega izročila brez ovir.

Lea Sušan Lujo (HR), violončelo

Cuerdas al pasado, Grad Brežice, 12.8.2023

Kako oblikujete koncertni program?

Adriana Alcaide: Ko se odločim, kaj želim izraziti, poiščem komade, pa tudi tonalitete, da se dobro ujemajo. Predstavljam si potovanje, ki ga želim podeliti ljudem, ki se bodo prišli na koncert, v mislih in srca, pri čemer upoštevam intenzivnost, kontraste, presenečenja in živahnost skozi ves koncert.

Carles Blanch: Iščem koncept, idejo ali rdečo nit, ki mi omogoča, da občinstvu sporočim nekaj pomembnega. Ko to imam, iščem najprimernejši repertoar za to idejo in poskušam izbrati skladbe, ki so zame glasbeno zanimive, in skladbe, ki jih lahko oblikujem po svoje.

Martina Okoliš: Koncertni program poskušam oblikovati premišljeno, da si skladbe sledijo smiselno in tvorijo logično celoto. Včasih je zasnovan tematsko, pa tudi s časovnim sosledjem skladb ali izborom karakteristično podobnih skladb, etc. Možnosti in idej imamo veliko. Vse zavisi od vrste koncerta. Glede na to, se potem skupaj s preostalima članicama ansambla odločimo za končno obliko in program koncerta.

Fiona Kizzie Lee: Včasih začnemo z določenim repertoarjem, ki nas zanima. To je lahko skladatelj ali določena tema. Ko imamo kriterij, se lotimo iskanja skladb, ki so nam všeč, pa tudi tistih, ki so si v nasprotju, da ustvarimo dinamičen program. Najtežje je izbrati uvodne in zaključne skladbe, nato pa poskušamo uskladiti vrstni red s celotno zgodbo za vzdušje, ki ga želimo ustvariti.

Josetxu Obregón: V primeru CelloEvolution sem delal na povezavah med tonalitetami in značaji vsakega posameznega komada, tako da ima vse nek smisel.

Boris Šinigoj: V sodelovanju z vsemi člani ansambla.

Adriana Alcaide (ES): violina

Bach Collegium Barcelona Duo (ES), Grad Brežice, 13.8.2023

Kako se srečujete z drugimi umetniki, kako se vključujete v druge ansamble in kako sestavljate svoj ansambel?

Izidor Erazem Grafenauer: Zelo uživam v igranju z drugimi glasbeniki, ter tudi drugačnimi glasbeniki. Seveda mislim, da je potrebna dobra muzikološka in tehnična podlaga, vendar hkrati mislim, da moramo umetniki dodati tudi nekaj svojega ega in razmišljanja v vsako glasbo, ki jo izvajamo. Tako pride do interakcij in medsebojnega vpliva, ki lahko rodi izjemne rezultate. Ko sestavljam svoj ansambel, iščem ljudi, ki razmišljajo široko, in jih zanima tudi lasten razvoj kot umetnike.

Mojca Jerman: Sama se z drugimi umetniki srečujem predvsem na raznih orkestrskih akademijah, orkestrih, komornih koncertih, pa tudi preko socialnih omrežij, ki so postala priročen medij tudi za vzpostavljanje in ohranjanje profesionalnih stikov. Potem pa se ponavadi povezave zgodijo organsko. Če se z nekom začutiš, boš našel način in čas, da boš skupaj nekaj ustvaril. Se pa teh stvari ne da prisiliti, vsaj sama k ustvarjanju ne pristopam z mislijo na dosežke in produktivnost, ampak poskušam intuitivno sledit energijam, ki mi narekujejo, s katerimi ljudmi se povežem in s katerimi ne.

Hiwote Tadesse: Srečevanje z drugimi umetniki je običajno samo po sebi na različnih koncertih ali vajah. Oseben stik prispeva k temu največ. Ko gre za družbena omrežja, sem staromodna. Tudi sodelovanje v drugih ansamblih je pri stikih zelo naravno, če sta ljudem všeč tvoje igranje in način komuniciranja. Rada delam s spoštljivimi, prijaznimi in razgledanimi glasbeniki. Te lastnosti vam postavijo pravo mesto. Zelo me veseli in upam v človeštvo, ko vidim, da so svetovne glasbene super zvezde v bistvu zelo skromni ljudje. To iščem tudi pri svojih ansamblih, na primer pri Ensemble Illyrica. V bistvu smo skupina prijateljev, ki ima neverjetno srečo, da tudi naša glasba zveni odlično. Da imam svoj ansambel krepi mojo kreativnost v programskem smislu: bolj svobodno lahko izbiram glasbo, ki se mi zdi pomembna, in da to posredujem občinstvu.

Adriana Alcaide: Biti svobodni glasbenik pomeni sodelovati s številnimi različnimi ansambli po vsem svetu in lahko rečem, da imam res srečo, da najdem glasbenike, s katerimi imam skupen pristop do glasbe. Tako imam v toliko letih potovanj in igranja naokrog velik seznam sodelavcev, tako da lahko glede na stil glasbe ali zasedbo, ki jo potrebujem, izberem pravega za vsako priložnost. Imeti svoje zasedbe pomeni sprejeti svojo glasbeno osebnost, poiskati ljudi, ki se s tem dobro ujemajo, in sprejeti kompromis, da se razvijajo in rastejo, celo naučiti se vse bolje delati z ljudmi, predvsem na osebni ravni, ker intenzivno delo včasih prinaša velike osebne izzive.

Carles Blanch: Krog stare glasbe je razmeroma majhen in ves čas se poznamo preko tesnih prijateljev in glasbenikov. Vedno iščem osebno povezavo in nekoga, ki glasbo vidi na podoben način kot jaz.

Katarina Nagode: Sama bi tukaj najprej izpostavila mojo izkušnjo sestavljanja ansambla. K ustanovitvi komorne skupine v Sloveniji me je prepričal meni zelo ljub dirigent, Hans Christoph Rademann, s katerim sem na enem izmed projektov govorila o razmerah na področju stare glasbe v Sloveniji. Njegove besede: "Zakaj pa sama ne ustanoviš komorne skupine?" so mi dale motivacijo, da sem preko poznanstev stopila v kontakt z Martino in nato še z Mojco, s katerima smo nato oblikovale Ensemble Tacet. Z drugimi glasbeniki sem se najprej srečevala preko študija in mojstrskih tečajev, nato pa preko projektov. V ansamble se vključujem predvsem preko poznanstev, priporočil in avdicij.

Maruša Brezavšček: Do sedaj sem veliko glasbenikov spoznala tekom študija, tako kot npr. tudi Fiono in Vojtěcha. Poleg tega spoznavam glasbenike preko kakšnih projektov in na festivalih, mojstrskih tečajih, tekmovanjih, simpozijih... Večinoma v drugih ansamblih igram fagot. Včasih me na projekte povabijo organizatorji po kakšnem koncertu, ki jim je bil všeč, ali pa prijatelji in kolegi, s katerimi smo muzicirali skupaj v okviru študija ali kod drugod. Včasih se povežemo s kakšnimi prijatelji in preizkusimo, kako bi bilo sodelovati preko igranja in druženja, skupnega premišljevanja... Moji ansambli (Pampinea, Bastion, Duo Decima) so nastali potem, ko smo s skupino glasbenikov imeli pozitivne izkušnje med pripravami na nastop in na odru, in smo se potem pogovarjali, da bi si želeli še bolj intenzivnega sodelovanja.

Fiona Kizzie Lee: Ko slišim lepe nastope glasbenikov, ki jih še ne poznam, se z njimi povežem in jih včasih povabim, da igrajo z mano na manjših nastopih, da jih spoznam. Pri sestavljanju ansambla so zelo pomembni značaji ljudi in dinamika. Rada igram s prijetnimi ljudmi, s katerimi se lahko spoprijateljim. To je zame najpomembnejše merilo.

Josetxu Obregón: Imel sem srečo, da sem igral v številnih ansamblih, vse odkar sem se specializiral za historično izvajanje, od EUBO do l'Arpeggiata & Christina Pluhar ali Le Concert des Nations & Jordi Savall.

Tadeja Pance: Ker delujem še na nekaterih drugih področjih – predvsem obujanje ljudske dediščine, imam srečo, da se lahko spoznavam in povezujem tudi z drugimi umetniki oziroma strokovnjaki tega področja. Vse to mi (upam) nudi nekoliko širši pogled na delovanje v našem ansamblu (NSL) in čeravno si ne bi mislila, vpliva na moje dojemanje in podajanje glasbe preteklih obdobj. Svojih ansamblov ne sestavljam.

Boris Šinigoj: Na demokratičen način, vendar obenem aristokratsko: izbiramo najboljše.

Carles Blanch (ES): teorba

Bach Collegium Barcelona Duo (ES), Grad Brežice, 13.8.2023

Kako pristopate do arhivov in kako jih raziskujete?

Adriana Alcaide: Vedno grem k izviru, poskušam razumeti duha vsakega skladatelja in zakaj je napisal to skladbo. Rokopisi so res pomembni, če jih lahko najdem. In vedno poskušam najti dobro redakcijo skladbe, če že ne najdem rokopisa.

Carles Blanch: Običajno prek interneta, ker lahko repertoar za svoj instrument najdem digitalno v mednarodnih knjižnicah. Večina rokopisov je digitalno naloženih.

Fiona Kizzie Lee: Za srednjeveške rokopise je DIAMM baza podatkov, ki ne ponuja le veliko faksimilov, ampak tudi informacije, kot so inventar, bibliografija in druge raziskovalne informacije. Je zelo koristen kot spletna, brezplačna baza podatkov, ki nam omogoča dostop do številnih raziskovalnih informacij samo prek računalnika.

Josetxu Obregón: Zelo je odvisno od države. Pri tem programu je bilo zelo zanimivo, da vanj vključim nekaj glasbe iz Neaplja. Tako je bilo najbolje, da obiščem Neapelj in stvari fotografiram. Z vsako državo je drugače.

Boris Šinigoj: Via internet.

Katarina Nagode (SI), traverso

Ensemble Tacet (SI), Grad Bogenšperk,
16.8.2023

Kako vas sprejemajo ustanove, ki skrbijo za to kulturno dediščino, in s kakšnimi težavami se soočate v fazi, ko iščete in izbirate dela za program?

Ana Julija Mlejnik Železnik: Kulturne ustanove nas, "zunanje ustvarjalce", sprejemajo zelo različno. Menim, da pristop povsem zavisi od odnosa tam zaposlenih posameznikov do umetnosti. Včasih pozabimo, koliko koristi (ali pa škode) lahko naredi ena sama oseba na vodilnem delovnem mestu, ko sprejme določeno odločitev, pravilo ali sistem delovanja. Pri produkcijah kulturnih ustanov včasih pogrešam malo več samoicinitive s strani organizatorjev. Večina ustanov izbira program samo na podlagi prejetih ponudb. Tako nam glasbenikom ne preostane drugega, kot da ure in ure presedimo za računalnikom v iskanju abonmajev, ciklov in festivalov, ki bi nas morebiti sprejeli, potem pa pri pisanju ozaljšanih ponudb in življenjepisov ter pošiljanju le-teh. Ko pride do privatne produkcije koncertov, v svojem domačem okolju na žalost opažam vse bolj pogost trend zaračunavanja izjemno visokih najemnin za uporabo koncertnih dvoran. To v fazi priprave določenega programa predstavlja težavo, saj je nemogoče predvideti kakšno število obiskovalcev se bo odločilo za obisk koncerta in ali bo s prodanimi vstopnicami možno "poplačati dolg" za uporabo dvorane. Visoke najemnine se tudi "zažirajo" v že tako skromne fonde honorarjev za umetnike.

Lea Sušanj Lujo: Pogoji razpisa ministrstva za kulturo na hrvaškem obvezuje izvajalce, da izvajajo tudi dela hrvaških avtorjev, kar se meni osebno zdi zelo dobro. To »prisili« izvajalce, da raziskujejo hrvaško kulturno dediščino in se povezujejo z kulturnimi ustanovami, kulturne ustanove se tega zavedajo, zato praviloma ni težav s sodelovanjem. Včasih se pojavi problem, ko za kakšno zasedbo konkreten material ne obstaja, takrat moramo biti kreativni, kar v praksi pomeni, da moramo kakšno drugo skladbo prirediti za dotično zasedbo. Vsekakor je povezava z ostalimi ustanovami zelo pozitivna izkušnja.

Adriana Alcaide: Žal sta umetnost in kultura v naši družbi vedno manj prioriteta. Sistem je res kapitalističen in večina stvari je mišljena na ravni denarja ali materialistične učinkovitosti. Zato se precej pozablja na vrednost nematerialnih stvari v našem življenju. Institucije pozabljajo na pomen dobrega počutja na duhovni ravni in imajo kot prioriteto produktivne stvari namesto zdravja duše in čustvenega blagostanja, ki sta zame jedro srečne in zdrave družbe. Še posebej v moji državi težko najdem zavestne producente in festivale, ki iščejo v glasbi tak pristop, ne pa v materialističnem in produktivnem smislu.

Fiona Kizzie Lee: Žal je za večino ustanov, ki se ukvarjajo z glasbeno dediščino, srednjeveška glasba še vedno čisto zadnja na seznamu. Tudi znotraj same srednjeveške glasbe dajejo nekatere institucije prednost vokalnim skupinam ali drugim ciljem, ki jih imajo. Vedno moraš biti prilagodljiv, pa tudi zgovoren, da pojasniš svojo umetniško izbiro. Da seznaniš nekoga s široko paleto repertoarjev, je dobrodošlo.

Josetxu Obregón: Običajno smo zelo dobro sprejeti! Običajno je težava najti sredstva za tovrstne projekte, vendar imamo v Španiji veliko srečo, saj imamo podporo številnih institucij na nacionalni ravni, kot so INAEM, AC/E, AECID, in na lokalni ravni v Madridu in pri baskovski upravi.

Boris Šinigoj: Vljudno, brez težav.

Martina Okoliš (SI), čembalo

Ensemble Tacet (SI), Grad Bogenšperk,
16.8.2023

Kako lahko glasba in katerakoli druga umetnost prispeva v boljšo družbo?

Izidor Erazem Grafenauer: Glasba je izjemno pomembna stvar v današnji družbi. Večinoma se tega ljudje niti ne zavedamo, saj glasbo ogromno ljudi poslušajo le pasivno. V vsakem primeru sem mnenja, da je osnova sprememb mogoča v izobrazbi že v osnovni šoli, kjer umetnost (likovna, glasbena ...) zavzema majhno oziroma stransko vlogo. Umetnost je prevelika, da bi v nekaj besedah lahko opisal, kakšno vrednost ima, se mi zdi pa ena najpomembnejših stvari v današnjem času, da ljudi uči poslušanja in sprejemanja mnenj in idej drugih.

Ana Julija Mlejniki Železniki: Umetnost je ključnega pomena. Pomaga nam razumeti sebe in kompleksnost tega sveta s pogledom na življenje iz druge perspektive. Umetnost nas navdaja z upanjem in zaradi nje se počutimo žive. Zatekamo se k njej v času svojih najhujših stisk in najsrečnejših trenutkov. Umetnost je tisti del življenja, ki nam daje zagon za to, da se zgodi vse ostalo. Kot je zapisal nemški slikar Gerhard Richter leta 1982 v besedilu kataloga za razstavo Documenta 7: Umetnost je najvišja oblika upanja.

Mojca Jerman: Menim, da glasba spreminja, gradi posameznika, podpira in povezuje skupnosti in tako prispeva k bolj živi, povezani in predvsem budni družbi.

Adriana Alcaide: Sem pravi iskalec svobode in čutim, da je umetnost nasploh, še posebej pa glasba, eden najbolj svobodnih jezikov, ki ustvarja neskončne možganske povezave, nam daje podobe, ponuja možnost, da si zamislimo nove realnosti, nove razsežnosti, moč neznanega. Hkrati omogoča pretok vseh naših najglobljih čustev, zdravi naše trpljenje, prinaša svežino in veselje, nam daje moč, da gremo naprej in uresničujemo svoje sanje, nas dela duhovna bitja, ki presegajo materialno. stvari in celo onkraj končnega življenja. Ko človek zavoha svobodo, jo širi po svojem okolju, drugi ljudje se »okužijo« s tem občutkom, se spomnijo, da so svobodni, da lahko iščejo svoj mir in srečo brez potrebe po nakupih, pridobivanju stvari, da pri tem tekmujejo z drugimi ali da so »več« od nekoga drugega. Svoboda nam daje kompromis, da svoja življenja gradimo na svoj način, ne da bi postali žrtve ali da bi bili drugi odgovorni za naše življenje. Umetnost in glasba prispevata k bolj ozavešeni družbi na individualni ravni, prav tako pa nam dajeta občutek skupnosti, sodelovanja in pomembnosti osebnega poslanstva v našem okolju.

Carles Blanch: Med drugim verjamem, da lahko glasba ustvari občutke skupnosti in nam pomaga, da se povežemo drug z drugim, s svojimi čustvi in čustvi drugih ljudi.

Maruša Brezavšček: Verjamem, da glasba tako kot tudi druge umetnosti povezujejo znanost z življenjskimi izkušnjami. Tako ukvarjanje z umetnostjo predstavlja kognitivno, čutno in čustveno aktivnost, preko katere se učimo o svetu in o samem sebi. Tako nas vse povezuje kulturna dediščina in omogoča prostor, da jo doživljamo iz osebne perspektive. Kot je že omenila Fiona, se ljudje preko umetnosti povežejo – na primer, skozi skupno čustveno doživljanje glasbene in njene interpretacije; poleg tega pa seveda tudi skozi druženje in klepetanje med pavzo na koncertu.

Fiona Kizzie Lee: Z združevanjem ljudi, s poučevanjem mlajših generacij o pomenu umetnosti in kulture.

Josetxu Obregón: Glasba in druge oblike umetnosti igrajo ključno vlogo pri spodbujanju boljše družbe. Spodbujajo kulturno razumevanje, empatijo in enotnost ter presegajo jezikovne ovire in povezujejo ljudi. Umetnost spodbuja kritično mišljenje in ustvarjalnost, pospešuje inovativnost in večino reševanja problemov.

Tadeja Pance: Da jo redno opozarja na nepravilnosti pa tudi na tisto, kar je dobro in konstantno vzpodbuja posameznika k prevpraševanju lastnih vrednot.

Blažka Mraz: Umetnost sprošča, umirja in odpira pot ustvarjalnosti, zato menim, da je sestavni del družbe. Umetnost sicer sodi med višje potrebe družbe, med potrebe osebnostne rasti, ampak se rojeva tudi takrat, ko se človek nahaja v izredno težkih razmerah. V vsaki družbi so možnosti konfliktov, nesoglasij in sporov, zato potrebujemo načine njihovega razreševanja in povezovanja ljudi. Glasba je sigurno ena izmed tistih, ki združuje in ne potrebuje orodja jezika, da bi se ljudje med seboj učinkovito sporazumeli. V tem je tudi ves čar glasbe kot tudi drugih umetnosti.

Boris Šinigoj: Plemeniti dušo in prebuja duha resnice.

Maruša Brezavšek (SI): srednjeveška kljunasta flavta

Ensemble Pampinea (CH), Hudičev turn v Soteski, 22.8.2023

Foto: Tone Stojko

Kakšen je vpliv glasbe na počutje in zdravje ljudi, poslušalce in ustvarjalce?

Ana Julija Mlejniki Železnik: Znano je, da ima glasba izjemno močan vpliv na naše počutje, poleg tega pa ima lahko tudi zdravilne učinke. Zdravljenje z glasbo in različnimi frekvencami pravzaprav sploh ni nov koncept. Tekom zgodovine se v mnogih kulturah pojavljajo različni načini zdravljenja z glasbo. Že antični filozofi omenjajo glasbo kot zdravilo za dušo, njene zdravilne učinke pa je promoviral tudi Aristotel v svojem razvpitem delu *De Anima* (373 – 323 pr. n. št.). Pitagora je zdravil tako fizične kot tudi psihološke bolezni z različnimi ritmi in glasbenimi linijami. Vsaka od njih je imela drugačen namen, med njimi so bile najpomembnejše tiste za zdravljenje kronične utrujenosti, žalovanja, jeze in apatije. V zadnjih desetletjih zdravljenje s frekvencami ponovno pridobiva na pozornosti v znanstvenih krogih. Raziskave kažejo, da lahko glasba (tako ritmi kot tudi melodije) znatno vpliva na delovanje našega telesa. Zmanjšuje nivo stresa in visok krvni tlak, učinkovito pa zdravi tudi stanja depresije in anksioznosti. Ima blagodejen vpliv na naš živčni sistem in pomaga ponovno vzpostaviti ravnovesje v telesu. Naj pri tem dodam, da ni vseeno, kakšno glasbo si izberemo za poslušanje, saj imajo različni spektri frekvenc povsem različne učinke. Menim, da se je pri tem najbolje zanesti nase in na svoje notranje odzive: če se po poslušanju določene glasbe počutimo bolj razpoloženo, sveže in lahkotno, smo prav gotovo dobro izbrali.

Mojca Jerman: Težko govorim o dejstvih, a iz lastnih izkušenj in opažanj bi rekla, da glasba pomaga obuditi tisti del nas, ki v vsakdanjem življenju nima prostora živeti. Tako pri izvajalcu, kot pri poslušalcu se na koncertu odpre prostor za čustvovanje, sanjarjenje, čuječo, a hkrati umirjeno prisotnost v trenutku. Če si odprt za tako doživetje, ima glasba terapevtski učinek. Pomirja, daje občutek pripadnosti in sprejemanja naše skupne človečnosti.

Adriana Alcaide: Glasba išče in daje harmonijo, lepoto in ravnovesje. To je človekovo iskanje popolnosti narave, glavne reference ravnovesja, zdravja in življenja samega. Ko se zvoki proizvajajo s to zavestjo, se poslušalec poveže z vsemi temi lastnostmi in si jih mentalno, čustveno in fizično zapomni. Celice imajo spomin in iščejo tudi ravnovesje, ki prihaja naravnost iz glasbe. Je vir ustvarjalnosti, navdiha in opominja vsa človeška bitja na zmožnost ustvarjanja lastne realnosti, poleg vsega našega okolja nas dela močne, samozavestne in izpolnjene z obiljem in ljubeznijo, glavnim virom za vse vrste zdravja.

Carles Blanch: Mislim, da nam glasba poleg številnih drugih lastnosti pomaga pri povezovanju s čustvi in spreminjanju razpoloženja. Kot umetniku zame predstavlja tudi specifičen življenjski slog, pomaga mi komunicirati, se osredotočiti in se poglobljati v svoje veselje.

Martina Okoliš: Glasba pomembno vpliva na naše razpoloženje. Tista, ki nam ni všeč, nas spravi v slabo voljo, tista, ki nam je všeč, pa nas sprosti. Torej, glasba lahko tudi pomaga pri uravnavanju razpoloženja in čustev. Raziskave so pokazale, da ima glasba zdravilni učinek. Zmanjšuje stres, povečuje srečo, izboljšuje spanje, zmanjšuje depresijo, posledično izboljšuje splošno zdravje. Vse te učinke in vplive je zaznati tako pri poslušalcih, kot pri izvajalcih. Iz lastnih izkušenj lahko povem, da mi je ukvarjanje z glasbo izboljšalo motorične sposobnosti, koncentracijo, spomin, potrpežljivost.

Fiona Kizzie Lee: Vpliv glasbe na počutje in zdravje sem še posebej občutila kot praktična glasbenica in kot poslušalka med Covidovim zaprtjem. S prijateljico sva ostali doma brez dela in brez ambicij. Kasneje sva ustvarili serijo stare glasbe na spletu na YouTubeu in redno objavljali video posnetke z zabavnimi podatki o stari glasbi. To naju je popeljalo skozi težko obdobje, nama dalo navdih - pa tudi veliko najinega občinstva nama je povedalo, kako zelo je projekt pomagal tudi njim, da so se počutili v stiku s svetom in si z glasbo gladili živce.

Josetxu Obregón: Vpliva na čustva, zmanjšuje stres in prispeva k boljši kakovosti življenja.

Tadeja Pance: Glasba je zame eno najlepših sredstev izražanja, ki si zelo hitro utre pot na drugo stran. Za ustvarjalca pa je lahko hkrati blagodejna, po drugi strani pa ga lahko (če si ustvarjalec to dopusti), vedno znova postavlja iz cone udobja, kar jemljem kot pozitivno osebno rast.

Blažka Mraz: Vsaka umetnost omogoča tako skupnosti kot tudi posamezniku, da ponovno najde stik samega s seboj. Glasba omogoča, da si prisoten v trenutku »tukaj in zdaj«, da se ne ukvarjaš z drugimi stvarmi, ampak »samo« ustvarjaš in doživljaš, se v tistem trenutku pomiriš in izgubiš v času. Glasba ti pomaga čutiti, doživljati, razumeti, morda tudi tiste stvari, ki jih z razumom sicer ne moremo dojeti. Mislim, da v današnjem hitečem svetu, polnem preštevilnih dražljajev in duševnih stisk, to vsi še kako potrebujemo. Kot pravijo: kruh je hrana za telo, umetnost pa hrana za dušo.

Boris Šinigoj: Dobro, ohranja duševno in telesno zdravje.

Fiona Kizzie Lee (HK): srednjeveška kljunasta flava, flava s tamburinom, portativ, dvojna flava

Ensemble Pampinea (CH), Hudičev turn v Soteski, 22.8.2023

Foto: Anat Nazarathy

Kakšen je vpliv umetnosti na izzive politike in varovanja okolja?

Lea Sušanj Lujo: Na žalost ne obstaja čarobna palčka, s katero bi z našo umetnostjo popravili nelagodne situacije po različnih državah. Kljub temu je lahko cilj glasbe vsaj predstaviti, da obstaja lepota, da se je za njo vredno boriti. Tu ima stara glasba pomembno vlogo, saj gre za večinoma poslušljivo, izjemno lepo in melodično glasbo. Mislim, da bi bilo omenjeno glasbo dobro predstaviti tudi v alternativnih situacijah, ne samo v koncertnih dvorinah, kamor veliko ljudi v svojem življenju ne stopi, bodisi nimajo dostopa, bodisi niso bili tako vzgojeni.

Adriana Alcaide: Politični cilj bi moral biti, po mojem mnenju, vzgoja najmlajših s spoštljivimi vrednotami, spodbujanje skupnostnih dejavnosti, ki združujejo ljudi, ne pa nas ločujejo, da se nenehno borimo, kdo bo najmočnejši, žrtvujemo druge, da dosežemo svoje cilje. Če bi politika sledila poti izobraževanja, da si ljudje postavljajo svoja vprašanja in najdejo svoje odgovore, če bi bilo manj manipulacije, manj lenobe in več zavezanosti skupnosti, razmišljanja o najboljšem za vse, vključevati več kot izključevanje, ustvarjati nove poti, kjer ne bi potrebovali denarja in bi lahko izmenjevali znanja, talente in vrline. Spoštovanje okolja in promocija umetnosti, kulture in glasbe iz bližine, pomagati in dajati orodja umetnikom in učiteljem, da lahko ponudijo najboljše, kar lahko storijo za družbo.

Carles Blanch: Mislim, da ima umetnost velik potencial in sposobnost sporočanja kompleksnih idej na lahkoten in preprost način. Vse, kar pomeni razvijanje ustvarjalnosti in občutljivosti, lahko pomaga graditi boljši svet.

Maruša Brezavšček: Preko umetnosti se povezujejo različne kulture in države, saj glasbeniki in umetniki v tujini promovirajo svojo domovino. Kar se tiče glasbeniškega poklica, pa je tu žal prisotnega veliko potovanja, kar seveda ni najbolj dobrodejno za okolje. Spada pa k ukvarjanju z glasbo in poslušanju tudi prostor za refleksijo in samorefleksijo in na ta način lahko vpliva na posameznike, da bolj odgovorno ravnajo z naravo.

Josetxu Obregón: Mislim, da dviguje zavest. Toda glede varovanja okolja bi morali umetniki po turnejah potovati bolj z vlaki in manj z letali!!

Boris Šinigoj: To lahko ve samo Bog.

Josetxu Obregón (ES), violončelo

Grad Brežice, 23.8.2023

Foto: Pablo Rocés Albalá

Kako lahko umetnost kljubuje nasilju države nad svobodo izražanja, kakšne so vaše izkušnje?

Adriana Alcaide: Glasba nas spodbuja k iskanju lepote, svobode in miru. Torej, če bi lahko vsi imeli glasbeno izkušnjo v šolah, glasbenih obredih in se vrnili k praznovanju življenja, kot so to storili staroselci, ne bi razmišljali o vojnah, nasilju, ločevanju in moči osebnih ambicij.

Carles Blanch: Mislim, da je ena glavnih funkcij umetnosti komuniciranje. Lahko sporočimo kakršnokoli misel. Na srečo s tem nikoli nisem imel slabih izkušenj.

Josetxu Obregón: Umetnost ima moč ponujanja alternativnih pripovedi, navdihovanja odpora in dokumentiranja zlorab človekovih pravic. Služi kot močna sila za družbeno preobrazbo.

Boris Šinigoj: Glasba je nad vsako politiko, če je treba, deluje v podtalju.

Tadeja Pance (SI), sopran

Nova Schola Labacensis (SI), Grad Snežnik,
25.8.2023

Foto: Jure Osredkar

Kako vidite prihodnost umetnosti in kakšna je njena vloga pri oblikovanju družbe v naslednjih stoletjih?

Izidor Erazem Grafenauer: Umetnost ima nepogrešljivo vlogo od začetka civilizacije, in dokler bo obstajalo človeštvo, bo to vlogo imelo. Je pa jasno, da se v različnih obdobjih in različnih kulturah spreminja dojemanje, kaj umetnost je. Včasih klasični umetniki gledamo na umetnost zelo konservativno, včasih alternativni umetniki gledajo na umetnost zelo liberalno, vendar vse to vodi h koristnim debatam, kaj nam umetnost prinaša in kakšni so njeni potenciali.

Mojca Jerman: Težko je vedeti, kam bo šla družba v naslednjih stoletjih v tako hitro spreminjajočem se svetu, lahko pa napišem, kako si sama predstavljam ali boljše kaj so moje želje za prihodnost. Želela bi si, da bi kot družba (spet) prepoznali vrednost umetnosti, da bi bila izobrazba na področju kulture ena od vrednot, ki pomagajo graditi bolj ozaveščeno in sočutno družbo.

Adriana Alcaide: Vidim, da se glasba kot zdravilo in svoboden način izražanja v naši družbi krepi, ne pa še v institucijah ali politiki. Individualno zavest raste, vendar bo trajalo nekaj časa, da postane v naši skupnosti bolj obsežna in splošna. Treba je spremeniti vrednote in spremeniti moramo prioritete v naši družbeni strukturi.

Carles Blanch: Menim, da bi morali umetniki s svojimi deli prispevati k blaginji skupnosti in pomagati ozaveščati ljudi o vseh izzivih, s katerimi se srečujemo kot človeštvo.

Maruša Brezavšček: Predstavljam si, da sledijo velike družbene spremembe v svetu, zmožnosti umetne inteligence rastejo nepojmljivo hitro. Predstavljam si, da bodo lahko ljudje imeli več časa za ukvarjanje z umetnostjo in za poslušanje glasbe. Po drugi strani pa se ljudje danes veliko slabše koncentrirajo, kot so se pred "boomom" kratkih posnetkov na Instagramu in tik-toku... Bojim se, da je mlade publike za glasbo vedno manj, ampak ostajam optimistična, da je možno, da bojo platforme, kjer je "klasična" glasba bolj dostopna za mlade ljudi, pomagale spremeniti situacijo. Lansko leto sem z Jeruzalemskim baročnim orkestrom nastopila kot solistka na rokovskem prizorišču v Tel Avivu. Presenečena sem bila, da je bila dvorana prenatrpana in so mladi "hipsterji" prav z navdušenjem poslušali in aktivno spremljali koncert.

Fiona Kizzie Lee: Zame je družba, ki ceni kulturo in umetnost, bolj humana družba, v kateri so prihodnje generacije vzgojene v ljubezni in človekoljubju. Status umetnosti je med državami in političnimi sistemi zelo različen, vendar moramo vsi prispevati, da bo umetnost na dnevnem redu naših vlad in da bodo umetniki podprti in cenjeni.

Josetxu Obregón: Težko je povedati, vendar upam, da bo še naprej spremljala družbo!!

Tadeja Pance: Umetnost bo vedno našla pot. Želim pa si, da bodo tudi umetniki prihodnjih generacij vplivali na družbo z dobrim, povezovalnim in hkrati tudi s kritičnim očesom (in da bi se znali bolje učiti iz zgodovine).

Blažka Mraz: Menim, da bo umetnost v vseh obdobjih našla svoj čas in prostor, saj ima človek v sebi to notranjo potrebo in željo po ustvarjanju. Umetnost pa kot orodje ustvarjalnosti in izražanja pri tem igra nenadomestljivo vlogo.

Boris Šinigoj: Glasba bo obstajala, četudi svet propade (Schopenhauer)!

Blažka Mraz (SI), kljunasta flavta

Nova Schola Labacensis (SI), Grad Snežnik,
25.8.2023

Foto: Mare Lakovič

Kako vidite v naslednjih desetletjih razvoj področja, ki mu pravimo stara glasba?

Ana Julija Mlejniki Železnik: Menim, da lahko v naslednjih desetletjih pričakujemo popoln razcvet stare glasbe. Mislim, da se bo tudi pri nas oblikoval širši krog zanimanja za to področje, vključno s širjenjem publike in povpraševanja. Potem je samo vprašanje časa, kdaj bo stara glasba dobila povsem enakovreden status tudi v univerzitetnih krogih (kot ga v nekaterih drugih državah že ima). Današnji hitri slog življenja ljudi sili k iskanju načinov, da bi se ustavili in umirili, stara glasba pa je direkten odraz časa, ko so ljudje živeli bolj spontano, umirjeno in v povezavi z naravo. Po mojem mnenju je to en izmed pomembnejših razlogov, da bo stara glasba pridobivala na priljubljenosti v prihodnjih desetletjih.

Mojca Jerman: Menim, da se bodo meje med žanri vedno bolj brisale, kot se to že dogaja, tako v popularni, kot tudi v resni glasbi. Tam, kjer imajo dolgo tradicijo izvajanje stare glasbe, se odpirajo novi, vedno bolj sodobni pogledi na izvajalsko prakso, povezovanje z družbenimi problematikami in na splošno časom, v katerem živimo. To se mi zdi tudi prav, saj naj bi umetnost govorila in živela tukaj in zdaj. Pri nas smo pri celotnem gibanju stare glasbe malo v zaostanku, a se tudi tukaj ponudbe koncertov in življenja umetnikov, ki se s staro glasbo ukvarjamo, iz leta v leto bolj bogatijo.

Lea Sušanj Lujo: Mislim, da smo umetniki trenutno premalo cenjeni, glede na visoko izobrazbo, ki jo imamo. Na žalost velikokrat slišim komentarje, da se z umetnostjo ukvarjamo iz ljubezni, in da naj bo to dovolj, vendar nas na žalost ljubezen ne nahrani. Nisem prepričana, da se osebe v politiki, odgovorne za kulturno sceno sploh zavedajo, kaj pravzaprav delamo in koliko časa in energije smo posvetili za izobrazbo in nivo, ki ga danes imamo. Zato mislim, da je potrebna sprememba v družbi, da se bo glasbenike, umetnike bolj cenilo in da bodo imeli večjo vlogo v družbi.

Adriana Alcaide: Stara glasba v tem trenutku doživlja preobrazbo, išče križišča in mešanje nasprotnih glasbenih stilov. Morda pa bo družba čez nekaj časa nekoliko pogrešala čistost starih časov in bo ponovno iskala vire in specifične jezike različnih zgodovinskih obdobj.

Carles Blanch: Ponuditi bi morali nove načine izvajanja zgodnjega repertoarja in ga na ta način narediti bolj dostopnega vsem.

Katarina Nagode: Menim, da smo na področju stare glasbe v Sloveniji šele na začetku razvoja in upam, da bomo ustvarjalci, ki trenutno delujemo na tem območju, sposobni sodelovati med seboj in se bomo s svojimi interpretacijami lahko postavili ob bok najboljšim evropskim in svetovnim izvajalcem. Sama si želim, da bi lahko v Sloveniji večkrat slišali izvedbe velikih Bachovih del naših umetnikov in upam, da bo kmalu mogoče tudi to ter da bi bila lahko del tega.

Martina Okoliš: Upam, da bomo v Sloveniji v naslednjih desetletjih 'ujeli' razvoj stare glasbe, ki so ga sprožile države z dolgoletno tradicijo. Staro glasbo interpretirajo na osebni, individualen način. Vse več je eksperimentiranja, pozdravlja se raziskovanje in unikatne interpretacije, z upoštevanjem osnovnih baročnih idej in pravil. V Sloveniji imamo vse možnosti, da se približamo tem praksam. Potrebujemo znanje in izkušnje. Mednarodni festivali, simpoziji, tekmovanja, etc, bi vsekakor pripomogli k razvoju.

Maruša Brezavšček: Jaz menim, da se zanimanje za staro glasbo širi po vsem svetu; ponekod je razvoj še v povojih, medtem ko je stara glasba v prostoru Nizozemske, ali pa na primer v Baslu precej razvita. Iz zornega kota mehurčka Basla, kjer prebivam, me zanima, če se bo izvajalska praksa v prihodnosti zelo spremenila, saj je raziskovanje stalno v poteku, npr. o instrumentih in zasedbah, pa tudi drugačnih vidikih nezapisanih delov izvajanja glasbe. Kot se kaže že danes, se mi zdi, da je vedno več sodelovanja med svetovoma tako imenovane klasične glasbe in stare glasbe, saj meje med njima niso več železne. Tako imam občutek, da se priljubljenost stare glasbe širi in upam, da bodo morda naključni sopotniki, ki jih spoznavam na potovanjih, v prihodnjem desetletju razumeli pojem »stara glasba«.

Fiona Kizzie Lee: Število izvajalcev stare glasbe narašča, ponekod pa se občinstvo žal krči. Stara glasba potrebuje močan povratek, morda z malo drugačno energijo, cilji in navdihi. Tam, kjer imamo navdušene generacije izvajalcev, to ne bi smelo biti težko doseči.

Josetxu Obregón: Že zdaj se hitro razvija, umetniška kakovost je vedno višja. Razvijala se bo tudi kot odgovor na spreminjajoče se kulturne, umetniške in znanstvene kontekste. Bolj ko raziskujemo, bolj se bo spreminjalo.

Blažka Mrzaz: Kako in kaj se bo razvijalo področje stare glasbe pri nas v prihodnosti je težko predvideti. Veseli pa me, da slišim za vedno več mladih glasbenikov, ki se odločajo za študij kljunaste flavte pri nas v Sloveniji. Upam, da se bo zanimanje za staro glasbo, historična glasbila in nekdanje izvajalske prakse še naprej ohranjalo ter da bomo to zanimanje tudi glasbeniki, ki se ukvarjamo s staro glasbo, s svojim delovanjem in koncerti, samo še dodatno spodbudili in širili.

Boris Šinigoj: Vedno bolj se bo pomlajevalo: stara glasba je vselej mlada!

Boris Šinigoj (SI), romantična kitara

Nova Schola Labacensis (SI), Grad Snežnik,
25.8.2023

Mare Lakovič

Kakšno bi bilo vaše priporočilo predsednikom držav, njihovim predsednikom vlad in ministrom za kulturo ter poslancem v parlamentih?

Izidor Erazem Grafenauer: Spoštujte umetnost in umetnike. Spoštujte njihov čas in delo. Čeprav je večkrat delo umetnika težko ovrednotiti, težko statistično izračunati, težko preveriti rezultate, gre za delo, ki drži vodo na dolgi rok, in ki izobražuje, dopolnjuje naša življenja in daje sol in poper vsemu obstoju.

Ana Julija Mlejniki Železniki: Predsednikom držav, predsednikom vlad, ministrom za kulturo in drugim voditeljem na ključnih pozicijah bi najprej sporočila, da naj dajo umetnosti pomembno mesto v svojem osebnem in profesionalnem življenju - povabila bi jih, da naj se čim pogosteje udeležujejo kulturnih dogodkov saj bodo preko njih lažje v pristnem stiku z delom populacije, ki tvori zdravo jedro in gonilno silo družbe. Hkrati bodo s pomočjo in podporo kulture bolj v stiku sami s sabo in bodo na ta način dosegli svoj polni potencial. Kultura je umetnost bivanja, umetnost življenja; neprestano nas vrača k izvoru in v nas ponovno vzpostavlja stik z našim bistvom, z resničnostjo, ki biva v vsakem izmed nas. Nadalje pa bi jim položila na srce zavedanje, da za dosego tega vzvišenega cilja kultura potrebuje vrhunske (profesionalne) umetnike, ki se lahko celovito posvečajo umetnosti brez neprestanih eksistencialnih tegob. Kultura, ki je prepuščena na milost in nemilost trenutnih modnih muh, se prej ali slej izrodi v pop kulturo. Kultura in umetnost sta izjemno povezovalna elementa, za dosego svojega namena pa potrebujeta finančno in moralno podporo družbe in vseh posameznikov, ki v njenem imenu prevzemajo vodilne položaje.

Mojca Jerman: Da bi bilo njihovo delo, predvsem delo odprtih ušes in src. Da bi se osredotočili na dejanja in manj na besede.

Adriana Alcaide: Enaka izobrazba za vse ljudi, bogate in revne. Visoka kakovost javnega izobraževanja. Večji pomen umetniškega znanja v šolah. Spodbujanje umetniških dogodkov v običajnem vsakdanjem življenju šol in izobraževalnih načrtih. Umetniki, ki sodelujejo v šolah, v težkih soseskah, v zaporih, zavetiščih, bolnišnicah. Omogočanje več aktivnosti praznovanja z akustično glasbo, plesom, vizualno umetnostjo. Spodbujanje mladih skupin v državi kot vodilo prihajajočih generacij.

Carles Blanch: Želel bi, da bi znali ceniti kulturo kot osnovni način za zagotavljanje blaginje ljudi in kot resnično pomembno orodje za naše skupno življenje kot skupnost.

Fiona Kizzie Lee: Tudi če ne prinaša očitnih in takojšnjih finančnih učinkov, je pomembno, da družba goji kulturo, ki pomaga zbliževati ljudi.

Josetxu Obregón: Da se moramo vsak dan boriti za obstoj umetnosti v vseh njenih oblikah, je zelo zaskrbljujoče, tudi kako včasih izgublamo občinstvo zaradi dejavnosti, kot so televizija in socialna omrežja. Pomembno je, da ohranjamo kakovost umetnosti in da izobražujemo od malih nog.

Boris Šinigoj: Prisluhnite harmoniji veselja in se ravnajte po njej!

Hvala

Pod častnim pokroviteljstvom Slovenske akademije znanosti in umetnosti

AC/E
ACCIÓN CULTURAL
ESPAÑOLA

Izdal: Ars Ramovš, Ljubljana, Oktober 2023